

Szeifert Judit

TÉR-IDŐ MO(NU)MENTUMOK

A kiállítóterben képek a falon. A képeken terek és falak. A művek tere és a mi terünk át és áthatja egymást. A képek felosztják a teret kintre és bentre – a rajtuk látható térrészletek azonban tovább tagolódnak. Osztott terek.

Az idő, amelyben létezünk a kép ideje is. Dréher János művein az időnek több vetülete van jelen egyszerre. Az idő egyetemes és személyes léptékű távlatai egymást átszöve, együtt jelennek meg alkotásain.

Egyrészt a műalkotás ideje az a folyamat is, mialatt megszületett, illetve az a kor szintén, amelyben keletkezett. Másrészt ezek a festmények a múlt utalnak. Omladozó vakolatokra, régmúlt idők építményeire, romos házfalakra emlékeztetnek. Osztott terek a háttérben.

Dréher János művészetének két alapvető eleme a tér és az idő. Ez a mindennapjainkban folyamatosan jelenlévő, mégis észrevétlenül létező, természetes közeg (tér és idő) képeinek alapmotívuma, és meghatározó tematikai háttere.

A tér elsősorban matematikai alapfogalom. Nem definiáljuk, axiómaként létezik a geometriai felépítményben. A teret egy koordináta-rendszerrel modellezhetjük, amelyet azért alkottunk meg, hogy le tudjuk írni a testek egymáshoz viszonyított helyzetét. Ez a koordináta rendszer végtelen kiterjedésű.

Az idő szintén alapdefiníció. Nem fizikailag létező fogalom. Azért hoztuk létre, hogy le tudjuk írni a testek egymáshoz képest történő elmozdulását az egyébként üres, matematikai koordináta-rendszerben, a térben. Az idő szintén minden irányban végtelen. Naponta megtapasztalt törvényszerű jelenség, hogy a tér és az idő együtt létezésünk, mozgásunk és változásunk feltétele és lehetősége.

Egyszerre vagyunk benne mindkettőben, függetlenül attól, hogy mozgunk-e vagy sem. A térben csak úgy tudunk elmozdulni, ha egyben időben is elmozdulunk. Tehát a térhez hasonlóan, az idő sem múlik. Az idő múlása látszat csupán. Nem az idő halad, hanem mi változunk, és ez által megyünk előre az időben, a kezdet és a vég, azaz a születés és a halál között. Ez a vég irányába történő, visszafordíthatatlan változás az, ami az idő múlásának látszatát kelti.

Dréher János az idő múlásának megragadására tesz kísérletet. Visszafordíthatóvá teszi az előbb leírt változás irreverzibilis folyamatát úgy, hogy képeivel emlékművet állít az elmúlásnak. Az elmúlást idézik kopottas faktúrái, fragmentális képkivágatai, illetve az is, hogy alkotásai létrehozásában alapvető kép-építő elemként a pusztulásformákat, a hiányt alkalmazza. Műveinek fő jellemzője a rétegzettség. A réteges felépítést murális technika eredményezi.

Dréher János táblaképeit falvakoláshoz hasonló festészeti eljárással hozza létre.

Sőt, ezzel az elsősorban monumentális léptékeknel használt és rusztikus megoldással, egészen kismére-

tű és finom kidolgozású, aprólékosnak ható kompozíciókat alkot.

Vastag rétegekben, vakolatszerűen egymásra halmozott faktúráit repedésszerű törésvonalak szabdalják. A karcolások hol horzsolásokká, hol résekké válnak, ezáltal újabb rétegek titkaiba engedve bepillantást. Dréher János elsősorban a folyamatos történést érzékelteti. Ennek feltárásához az elfedést használja eszközként. Az egymásra halmozott rétegek csak apró részleteket mutatnak meg, de a lényeg éppen ezekben a mellékesnek tűnő mozzanatokban rejlik. A művekben csak szegmenseket láthatunk a térből, az épületekből, a tájakból, a világból. A valóságfragmentumok azokra a dolgokra irányítják figyelmünket, amelyek nem szerepelnek a képen, vagy amelyek felfoghatatlanok, felfed(ez)hetetlenek. Arra, ami láthatatlan marad.

A már-már „színtelen” színek, a visszafogott okkerek, a halványszürkék, valamint a kitéremkedő-bemélyedő felületek nyomokat, hegeket, sérüléseket, hiányokat rejtnek.

A rétegzettség által tehát a feltárás-elfedés, valamint a fokozatos építkezés-pusztulás dialektus kapcsolódásai tárulnak elénk Dréher János festett idő-emlékművein.

A képépítés módja, az egymásra rakódó és egymáson elmozduló felületek, földtörténeti asszociációkat is keltetnek. A vakolatszerű faktúrák pedig egyértelműen az emberi építészetet idézik meg, s egyben utalnak annak történeti korszakaira is. A rusztikus, néhol repedezett, töredezett, egymás alól-felől felseljő rétegek szintén visszautalnak az időre, annak szinonimáiként is értel-

mezhetők. Dréher János alkotásai a geometrikus és az organikus közötti határmezsgyén léteznek. A vakolt felületek eleven, naturalisztikus fakturális világát a képfel színben bekarcolt egyenes, és néhol íves szabályos vonalak mértani rendje fegyelmezi a kompozíciókon. Ugyanakkor ezek az egyidejűleg geográfiai és architekturális, illetve organikus és mértani megközelítésmódok a természetes és az ember alkotta formák kettősségét, valamint a folyamatok általunk irányítható, és tőlünk független voltát jelzik.

Dréher János Képei kimerevítik a pillanatokot, helyeket, történéseket.

Osztott terükbe zárva emlékeznek és emlékeztetnek a mérhetetlen, de számunkra mégis múlt időre.

Budapest, Art '9 Galéria 2007. cikk az „Élet és Irodalom”-ból

Mező

2004. vegyestechnika 40x50

Field

2004. mixed technique 40x50